

TEISĖJŲ ETIKOS IR DRAUSMĖS KOMISIJA

S P R E N D I M A S **ATSISAKYTI IŠKELTI DRAUSMĖS BYLĄ** **TEISĖJAI D. K.**

2016 m. balandžio 4 d. Nr. 18 P-5
Vilnius

Teisėjų etikos ir drausmės komisija (toliau – ir Komisija), dalyvaujant Algiui Norkūnui (Komisijos pirmininkas), Dianai Butrimienei (pranešėja), Veslavai Ruskan, Teodorai Staugaitienei ir Linui Žukauskui, sekretoriaujant Nacionalinės teismų administracijos Administravimo skyriaus vyriausiajai specialistei Aurelijai Pauliukaitei, Nacionalinės teismų administracijos patalpose išnagrinėjusi advokatės J. Ž. teikimą dėl drausmės bylos iškelimo Raseinių rajono apylinkės teismo teisėjai D. K., susipažinusi su medžiaga,

n u s t a t ė :

Advokatė J. Ž. (toliau – ir pareiškėja) prašo iškelti drausmės bylą Raseinių rajono apylinkės teismo teisėjai D. K., teigdama, kad teisėjos elgesys teismo proceso metu, taip pat ne teismo proceso metu kelia pagrįstų abejonių dėl atitikties Teisėjų etikos kodekse įtvirtintiems principams. Pareiškėja nurodo, kad 2012 m. gegužės 2 d. Raseinių rajono apylinkės teisme civilinėje byloje atstovavo savo klientės interesams teismo posėdyje. Kadangi tuo metu buvo advokato padėjėja, teismo posėdžiuose nedėvėjo advokato mantijos, tačiau po 2012 m. gegužės 2 d. posėdžio teisėja D. K. ją pasikvietė į savo kabinetą ir griežtu, nervingu tonu, moralizuodama, kreipdamasi nepagarbiu tonu, kreipiniu „tu“, paklausė, kodėl nesilaiko tvarkos ir nedėvi mantijos, ar nori savo karjerą pradėti drausmės bylomis ir pan., nesiklausė ir nenorėjo girdėti paaiškinimų, kad ji ne advokatė ir neturi teisės dėvėti mantijos. Pareiškėjos teigimu, teisėja pareikalavo kitame teismo posėdyje būtinai dėvėti mantiją, nes, priešingu atveju, neleis atstovauti. Teikime nurodo, kad paklaususi Lietuvos advokatūros advokatų tarybos pirmininko pavaduotojo nuomonės dėl susiklosčiusios situacijos, gavo atsakymą, jog teismo posėdyje advokato padėjėjas neturi nei teisės, nei pareigos dėvėti mantiją; raštą pateikė teisėjai D. K., kuri teismo posėdyje atsiprašė už išreikštus priekaištus.

Pareiškėja taip pat teikime nurodo, kad teisėja D. K. nagrinėjo civilinę bylą Nr. 2-1304-237/2013, kuri pradėta jos parengto ir 2013 m. spalio 20 d. teismui pateikto prašymo patvirtinti sutartį dėl vaiko gyvenamosios vietos nustatymo ir išlaikymo teikimo pagrindu. Advokatė J. Ž. teigia, kad 2013 m. lapkričio 5 d. jai mobiliuoju telefonu paskambino teisėja D. K. ir pakeltu tonu, suirzusi, kreipdamasi „tu“, pamokančiai priekaištavo, kad parengti procesiniai dokumentai neatitinka įstatymų, kad tokių sutarčių teismas netvirtina, kad Raseinių rajono apylinkės teisme tokių prašymų nėra buvę, priekaištavo, kad advokatė savo nesivadovauja įstatymais ir teismų praktika, o dirba taip, kaip šauna į galvą ir pan. Paaiškinus, kokiais Civilinio kodekso straipsniais vadovaujantis parengtas prašymas ir kad domėtasi teismų praktika, teisėja pareikalavo parodyti nors vieną apylinkės teismo nutartį, kuria būtų patvirtinta sutartis analogiškais faktinėmis aplinkybėmis; iš teisėjos išsakytos pozicijos buvo aišku, kad nepateikus pavyzdžių, prašymas bus atmestas, todėl tą pačią dieną teisėjai elektroniniu paštu išsiuntė penkias apylinkių teismų nutartis. Kitą dieną sutartis buvo patvirtinta, teisėja parašė elektroninį laišką, kuriame padėkojo už pagalbą

dėl nutarčių, tačiau už įžeidinėjimus, pamokymus, darbo kritikavimą ir pan. neatsiprašė, o parašius elektroninį laišką, kad teisėjos išsakyti žodžiai privertė pasijusti nemaloniai, teisėja į laišką neatsakė.

Advokatė J. Ž. teikime taip pat nurodo, kad 2015 m. lapkričio 26 d. 14:00 val. įvykusiame teismo posėdyje civilinėje byloje Nr. 2-1508-237/2015 teisėja D. K. nebuvo neutrali, jos užduodamų klausimų formuluotės, priekaištingas balso tonas, verbalinė kalba (nuolat purtė galvą, dūsavo) aiškiai ir nedviprasmiškai leido suprasti, kad atsakovo (pareiškėjos kliento) prieštaravimai nepagrįsti, kad jis turėtų ginčyti skolos perleidimo sutartį, daugybę kartų teisėja uždavė iš esmės tą patį klausimą – kodėl nebuvo ginčijama skolos perleidimo sutartis. Pareiškėja teigia, kad jai kalbant apie atsakovo prieštaravimus ir motyvus, teisėja nesiklausė, skaitė bylą, purtė galvą, tokiu savo elgesiu leisdama suprasti, kad prieštaravimai nepagrįsti, kad tik skolos perleidimo sutarties ginčijimas būtų tinkamas procesinis veiksmas, demonstravo nepagarbą kalbančiajam. Paprašius sustabdyti bylą priešiškinio pateikimui, teisėja nusprendė, kad nėra pagrindo tai daryti, tačiau po keleto minučių, kai atsakovo atstovas pareiškė, kad ginčys skolos perleidimo sutartį, teisėja sprendė, kad vieną kartą galima atidėti teismo posėdį, kad atsakovas suformuluotų savo poziciją ar sudarytų taikos sutartį. Pareiškėjos teigimu, teisėja išreiškė išankstinę poziciją dėl įrodymų vertinimo, suabejojusi jos, kaip advokatės, tvirtinamų dokumentų tikrumu. Be to, menkino atliktą darbą byloje ir klientui suformavo nuomonę, kad advokatei honoraras mokamas be pagrindo, nes, pasak teisėjos, byloje nieko nepadaryta.

Raseinių rajono apylinkės teismo pirmininkas, atlikęs pareiškėjos teikime išdėstytą aplinkybių tyrimą, 2016 m. vasario 25 d. rašte Nr. S-47 Komisijai nurodo, kad advokatė pastabą dėl mantijos dėvėjimo gavo iš ne iš teisėjos D. K., o iš teismo posėdžių sekretorės, kuri šiuo metu teisme nedirba ir jos apklausti nėra galimybės; teisėja apie tai, kad posėdžių sekretorė išsakė pastabas dėl mantijos dėvėjimo sužinojo vėliau, todėl, būdama mandagi, už netinkamą posėdžių sekretorės elgesį atsiprašė. Teismo pirmininko rašte teigiama, kad advokatės J. Ž. pateikta informacija apie civilinę bylą Nr. 2-1304-237/2013 prasilenkia su tikrove: jos atsiųstos nutartys informatyvaus pobūdžio, jomis nebuvo pasinaudota, nes teismo priimta nutartis skiriasi forma, turiniu, motyvais, taikytomis normomis; nėra duomenų, kad teisėjos bendravimas su advokate buvo nemandagus, pažeidžiantis etikos reikalavimus. Teismo pirmininkas paaiškina, kad advokatės nurodytos aplinkybės civilinėje byloje Nr. 2-91-237/2016 buvo vertinamos išklausių garso įrašą ir nustatyta, kad posėdis vyko laikantis Civilinio proceso kodekso reikalavimų; posėdyje advokatė J. Ž. nuosekliai aiškino aplinkybes, susijusias su ieškiniu, teisėja jos nepertraukė, buvo mandagi, jokių atsakymų menančių ir savo nuomonę primetančių klausimų neuždavė. Išklausiusi advokatę, teisėja D. K. uždavė klausimus, susijusius su bylos medžiaga, nuosekliai ir aiškiai, tačiau advokatei į juos neatsakius, buvo performuluojami dar suprantamiau. Garso įrašė aiškiai girdisi, kad advokatės ir kito atstovo pozicijos dėl bylos aplinkybių nesuderintos, ir, nors teisėja turėjo teisę procesą užbaigti, tačiau siekdama būti vienodai teisinga abiem šalims, jį atidėjo, suteikdama galimybę atsakovui paruošti procesinius dokumentus.

Raseinių rajono apylinkės teismo teisėja D. K. rašytiniame paaiškinime, teiktame teismo pirmininkui, nurodo, kad jai buvo žinoma, jog posėdžių sekretorė prieš teismo posėdį paklausė advokato padėjėjos J. Ž. apie mantiją, ji tikrai tai padarė klysdama, o ne norėdama ką nors įžeisti, tačiau J. Ž. supyko ir, pasibaigus bylai, tą patį dieną, pateikė iš Advokatų tarybos atsakymą dėl mantijos dėvėjimo. Teisėja teigia, kad dėl to, jog posėdžių sekretorė advokato padėjėjos apie mantiją klausė prie bylos dalyvių ir ją tai įžeidė, prieš kitą posėdį jos atsiprašė. D. K. teigimu, ji tikrai žino, kada ir kas turi dėvėti mantiją, ir kokių įstatymų normos tai reguliuoja, su advokato padėjėja netinkamai nesielgė, dėvėti mantiją iš jos nereikalavo. Teisėja D. K. nurodo, kad dėl civilinės bylos Nr. 2-1304-237/2013 advokatei galėjo skambinti tik vieninteliu atveju – derinant skiriamos bylos datą. Patvirtina, kad kalbėjo apie advokatės parengtą pareiškimą patvirtinti sutartį, ir nurodė, kad anksčiau teisme nebuvo tokia tvarka pateikto pareiškimo; advokatė pati pasakė, kad neišsigalvojo, o rėmėsi kitų teismų praktika ir atsiųs nutartį į elektroninį pašta. Teisėja teigia, kad tam neprieštaravo, nes tokio pareiškimo nagrinėjimo laikas yra trumpas, dar buvo įsiterpusios šventinės dienos, nepagalvojo, kad toks pokalbis gali būti suprastas kaip reikalavimas privalomai

teikti nutartis ir aprūpinti teismą teismų praktika, kad gali būti laikomas įžeidžiamu, nemandagiu, žeminančiu advokatą. D. K. pažymi, kad advokatės atsiųstomis nutartimis nepasinaudojo, nes jos nutarties projektas jau buvo parengtas, atsiųstos nutartys ir priimtoji byloje skiriasi forma, turiniu, motyvais, taikytomis normomis. Už atsiųstas nutartis advokatei padėjo, nes taip atsako į visus elektroninius laiškus, tačiau po to gautas advokatės atsakymas nustebino, nes savo laiške J. Ž. pakartojo pačios pasakytus žodžius, kad pareiškimą rašė ne išsigalvodama, o remdamasi praktika ir priekaištavo dėl kategoriško tono. Teisėja teigia supratusi, kad padarė klaidą sutikdama, jog advokatė atsiųstų nutartis, ir apskritai kalbėdama su ja apie rengtą pareiškimą ir teismų praktiką šiuo klausimu, tokiais veiksmais paliko galimybę advokatei interpretuoti pokalbį, aiškinti jį savaip, nepateikiant jokių objektyvių įrodymų dėl to. Teisėja D. K. dėl situacijos išnagrinėtoje civilinėje byloje Nr. 2-91-237/2016 (Nr. 2-1508-237/2015) paaiškino, kad 2015 m. lapkričio 26 d. teismo posėdyje dalyvavo viena šalis, t. y. atsakovo atstovai – advokatė ir kitas atstovas, todėl ji negalėjo būti šališka, kam nors priekaištauti, ar vartoti kažkokią verbalinę kalbą, nes kitos bylos šalies posėdyje nebuvo. Advokatė nebuvo pertraukta nė karto, klausimai buvo užduodami vėliau, taigi nesuprantamas kaltinimas, kad buvo rodoma nepagarba, nesiklausoma. Teisėja paaiškina, kad kalbant šaliai visada daro santraukas, nes posėdžio protokolas nerašomas, tačiau nemano, kad tai netinkamas elgesys. Mano, kad teismas turi teisę teikti klausimus, aiškintis bylos esmę, net jei jie advokatės atstovaujama šaliai nepatogūs ar bylos eigoje kartojosi. Teisėja teigia, kad neįtikinėjo bylos šalies dėl pozicijos byloje, tačiau pamačiusi, kad abu atstovai nėra tarpusavyje suderinę pozicijų bei išsiaiškinę bylos aplinkybių, nutarė bylos nagrinėjimą atidėti. D. K. nesupranta, kaip gali įžeisti klausimas, ar pateikiamo dokumento kopija tvirtinta nuo kopijos ar nuo dokumento originalo. Teisėja pažymi, kad advokatė teikime nurodė iš konteksto ištrauktus teismo užduotus klausimus, pateikia juos tendencingai, vertindama subjektyviai – byloje nebuvo kalbama apie advokato darbą, juo labiau jo honorarą, iš konteksto matyti, kad buvo klausama, ar bendravo ieškovas ir atsakovas tarpusavyje dėl šio ginčo (su advokate tuo metu net nebuvo jokie susitarimai). Teisėja pažymi, kad niekada savo veiksmais, klausimais, elgesiu nesiekė nieko įžeidinėti, žeminti ar netinkamai elgtis, visada stengiasi kiek įmanoma aiškiau dėstyti mintis, elgtis profesionaliai, vienodai sąžiningai su visomis bylos šalimis.

Komisijos posėdyje teisėja D. K. nedalyvavo, raštu Komisiją informavo, kad palaiko paaiškinime teismo pirmininkui išdėstytas aplinkybes ir prašo teikimą nagrinėti jai nedalyvaujant.

Drausmės bylą teisėjai D. K. kelti atsisakytina.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija iškelia teisėjui drausmės bylą, kai teisėjo veiksmuose nustato nusižengimų, numatytų Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (toliau – ir Teismų įstatymas) 83 straipsnio 2 dalyje, požymių. Teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka trimis atvejais: už teisėjo vardą žeminantį poelgį, už kitų Teisėjų etikos kodekso reikalavimų pažeidimą ir už įstatymuose numatytų teisėjų darbinės ar politinės veiklos apribojimų nesilaikymą. Šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad teisėjo vardą žeminantis poelgis – tai su teisėjo garbe nesuderinamas ir Teisėjų etikos kodekso reikalavimų neatitinkantis poelgis, kuriuo pažeminamas teisėjo vardas bei kenkiama teismo autoritetui. Teisėjo vardą žeminančiu poelgiu taip pat pripažįstamas bet koks pareiginis nusižengimas – aiškiai aplaidus konkrečios teisėjo pareigos atlikimas arba jos neatlikimas be pateisinančios priežasties.

Išnagrinėjusi pareiškėjos J. Ž. teikimo turinį, Komisija nustatė, kad teikime reiškiami priekaištai teisėjai dėl netinkamo elgesio nepasitvirtino.

Teisėjų drausminės atsakomybės procesą reglamentuoja Teismų įstatymas, kurio 84 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad teisėjui drausmės bylos iškelti negalima praėjus daugiau kaip trejiems metams nuo nusižengimo padarymo. Atsižvelgus į tai, teikime advokatės J. Ž. minimos aplinkybės dėl tariamai su teisėja D. K. kilusio konflikto dėl 2012 m. gegužės 2 d. posėdyje nedėvėtos mantijos, negali būti vertinamos suėjus drausminės atsakomybės senaties terminui. Šiuo atveju iškelti drausmės bylą atsisakytina tuo pagrindu, kad suėjo patraukimo drausminės atsakomybės senaties terminas (Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nuostatų 35.5 punktas).

Vadovaudamasis nešališkumo ir padorumo principų reikalavimais teisėjas privalo nesvarstyti bylos su proceso dalyviais ne teismo proceso metu, elgtis su asmenimis pagarbiai, spręsti konfliktines situacijas taikiai ir mandagiai, nereikšti niekam paniekos, neįžeidinėti, neplūsti (Teisėjų etikos kodekso 8 str. 8 p., 13 str. 5 p.).

Teisėjai D. K. reiškiami priekaištai dėl to, kad ji kalbėjosi su advokate apie jos parengtus procesinius dokumentus, tariamai teigdama, kad jie nepagrįsti teisės aktais bei teismų praktika, reikalavo advokatės pateikti teismų praktikos pavyzdžių, kalbėjo nemandagiai, užgauliai, įžeidžiančiai.

Teisėja D. K. paaiškino teismo pirmininkui, kuris taip pat pateiktas ir Komisijai, neneigia, kad kalbėjo su advokate apie civilinėje byloje Nr. 2-1304-237/2013 pateiktą prašymą patvirtinti sutartį dėl nepilnamečio vaiko išlaikymo. Teisėjos aiškinimu, jai pasakius, kad teisme nebuvo tokia tvarka pateikto pareiškimo, advokatė pati pareiškė, kad neišsigalvojo, rėmėsi kitų teismų praktika ir atsiųs nutartį teisėjai į elektroninį paštą; teisėja tam neprieštaravo, o su advokate kalbėjo mandagiai ir pagarbiai. Taigi, teisėjos teigimu, nutarčių atsiųsti ji neprašė, tai savo valia padarė pati advokatė. Aplinkybių, kad teisėja advokatės J. Ž. būtų reikalavusi pateikti su pareiškimu teismui susijusių teismų praktiką, nenustatė ir teismo pirmininkė atlikusi tyrimą. Be to, teismo pirmininko išvadose pažymima, kad advokatės atsiųstomis nutartimis teisėja, priimdama procesinį sprendimą, nepasinaudojo – jos priimta nutartis skiriasi forma, turiniu, motyvais, taikytomis normomis. Teismo pirmininko išvadose taip pat teigiama, kad nėra duomenų, jog teisėjos D. K. bendravimas su advokate buvo nemandagus, pažeidžiantis etikos reikalavimus.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija daro išvadą, kad nepateikta duomenų teigti, jog teisėja D. K. būtų su advokate J. Ž. kalbėjusi nemandagiai, įžūliai, įžeidžiančiai ir būtų reikalavusi atsiųsti nutartį, kuriomis remdamasi advokatė pateikė pareiškimą civilinėje byloje. Teisėjų etikos kodekse nėra nuostatų kategoriškai draudžiančių teisėjui bendrauti su proceso dalyviais ne teismo proceso metu, todėl savaime teisėjos pokalbis su advokate teisėjų etikos požiūriu nelaikytinas smerktinu. Tai, kad teisėja atrašė elektroninį laišką ir padėjo advokatei už nutartį, nereikia, kad ji ir prašė jas atsiųsti; teisėjos teigimu, ji tik norėjusi būti mandagi. Iš advokatės elektroninio laiško, kuriame ji rašo, kad po pokalbio su teisėja pasijuto nemaloniai, taip pat negalima daryti kategoriškos išvados, kad teisėja tikrai kalbėjo nemandagiai, įžeidžiančiai, įžūliai ar pan. Komisijos vertinimu, tai nelaikytina objektyviu įrodymu, kadangi jame pateikiama advokatės subjektyvi nuomonė dėl buvusio pokalbio turinio. Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, Komisijai nėra pagrindo daryti išvadą, kad teisėja galėjo pažeisti teisėjų etikos reikalavimus.

Pažymėtina, kad konkrečios bylos nagrinėjimas, klausimų dalyvaujantiems byloje asmenims uždavimas, jų formulavimas ir pan., byloje esančių įrodymų vertinimas, procesinių sprendimų dėl bylos nagrinėjimo atidėjimo priėmimas ir pan. yra procesinė teismo veikla vykdančią teisingumą. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsniu, teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai; teisėjai ir teismai, vykdydami teisingumą, yra nepriklausomi. Bet koks kitų institucijų ar asmenų kišimasis į teisėjo ar teismo veiklą yra draudžiamas ir užtraukia įstatymo nustatytą atsakomybę. Komisija neturi teisės nagrinėti bylų ir neperžiūri teisėjų priimtų procesinių sprendimų ar atliktų procesinių veiksmų teisėtumo ir pagrįstumo, nes tai būtų kišimasis į teisingumo vykdymą ir pažeistų teismų ir teisėjų nepriklausomumą. Tai reiškia, kad Komisija neturi teisės vertinti, ar teisėja D. K. tinkamai formulavo klausimus, ar teisingai aiškino bylos aplinkybes, pagrįstai atidėjo teismo posėdį ir pan.

Perklausius 2015 m. lapkričio 26 d. teismo posėdžio garso įrašą civilinėje byloje Nr. 2-91-237/2016 (2015 m. Nr. 2-1508-237/2015) nenustatyta, kad teisėja būtų kalbėjusi nemandagiai, įžūliai, rodžiusi nepagarbą. Priešingai, teisėja pagarbiai bendravo tiek su advokate, tiek su kitu atsakovo atstovu, su juo aiškino bylos aplinkybes užduodama klausimus, sudarė galimybę išsiaiškinti poziciją ir atidėjo bylos nagrinėjimą, suteikė galimybę advokatei pasisakyti dėl bylos aplinkybių, jos nei pertraukdama, nei kritikuodama. Teisėjos kalboje šališkumas ar suinteresuotumas neįjuntamas. Teisėja taip pat nepasakė, kad advokatė nekompetentinga ar kad ji byloje nieko nedarė; tai tik subjektyvi advokatės interpretacija. Pažymėtina, kad bylą nagrinėjantis teisėjas pats kiekvienu atveju sprendžia, ar yra aplinkybės, kurios gali kelti abejonių jo nešališkumu,

kadangi galimybė nagrinėti bylą priklauso nuo teisėjo vertinimo, ar jis pats gali nešališkai išnagrinėti bylą ir ar teisėjas atrodys nešališkai protingam pašaliniam stebėtojų. Klausimas dėl teisėjo šališkumo yra sprendžiamas proceso įstatymų nustatyta tvarka pareiškiant teisėjui nušalinimą. Etikos aspektu svarstant klausimą dėl teisėjo galimo šališkumo turi būti pateikiami konkretūs duomenys dėl teisėjo interesų konflikto ar kitokio asmeninio suinteresuotumo, tačiau tokių duomenų nagrinėjama atveju nepateikta.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, išnagrinėjus turimą medžiagą ir apibendrinusi išdėstytus argumentus, daro išvadą, kad nenustatyta aplinkybių, kurios leistų teisėjos D. K. veiksmuose konstatuoti Teismų įstatymo 83 straipsnyje numatytų nusižengimų požymius, todėl kelti teisėjai drausmės bylą nėra pagrindo.

Vadovaudamasi Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nuostatų 35.2 ir 35.5 punktais, Teisėjų etikos ir drausmės komisija

nusprendžia:

Atsisakyti iškelti drausmės bylą Raseinių rajono apylinkės teismo teisėjai D. K.
Sprendimas neskundžiamas.

Komisijos nariai:

Algis Norkūnas

Diana Butrimienė

Veslava Ruskan

Teodora Staugaitienė

Linas Žukauskas